

АБ ПРЫСУДЖЭННІ ДЗЯРЖАЎНЫХ ПРЭМІЙ БССР 1966 ГОДА

Савет Міністраў Беларускай ССР пастанавіў прысудзіць Дзяржаўныя прэміі БССР 1966 года за выдатныя творы літаратуры, мастацтва і выканаўчае майстэрства:

ВЫСОКІ АБАВЯЗАК МАСТАКА

У справе пабудовы камуністычнага грамадства ў нашай краіне партыя адводзіць пачынуючую ролю літаратуры і мастацтва — магутнаму сродку камуністычнага выхавання працоўных мас, вялікай сіле ў барацьбе супраць капіталістычнай ідэалогіі.

Партыя і савецкі ўрад працягваюць бацькоўскія клопаты аб развіццё культуры, літаратуры і мастацтва, аб росквіце талентаў, якіх у народзе — невычэрпная крыніца.

Спраўды, лепшыя творы нашых пэзаў і прэзакі, мастакоў і кампазітараў, лепшыя работы дзяржаўнага і тэатра вядомыя сёння не толькі ў Беларусі — яны сталі і духоўным набыткам братніх народаў нашай краіны і народнаму свету.

Спаўняючы на прыкладзе Беларускай пэзіі, Максім Танк... Пэзія Максіма Танка займае адно з першых месцаў у творчым спадчыце народаў нашай краіны.

Максім Танк — паэт глыбока народны і самабытны, нацыянальна і па вобразнай ляду сваёй творы і па грамадзянскай пазіцыі. Разам з тым ён — патрыятычны тэрыярыяніст. Яго пэзія нельга ўявіць без багацця матываў і сюжэтаў, якія адлюстравалі на жыццё іншых краін і народаў.

У адным са сваіх вершаў паэт піша: Ненавіда за цюбе, зямля мая, За твай ўрады, спаконны сон. За дэма кожнае ў таях, За вясніх каванне пераваж.

Гэта — слова пэза-грамадзяніна, гэта — глыбокі роздум пэза над тым велічым і нялікім шляхам, які прайшоў наш народ. Але гэта і клопат — «хлеб надзеянні» — усёй сучаснай нашай пэзіі. І не толькі Беларускай. Творчасць Максіма Танка ў многім вызначае шлях развіцця усёй шматнацыянальнай савецкай пэзіі на сучасным этапе.

стай, як небо, светлай, як яго доля, здуменнай, як яго бары і гаі, звончай, як яго крыніцы, мілагучнай, як спеў жаўтранка над яго жытнёвым палеткам, добрай, як ягоная душа. Народ, які мае такую песню, — вялікі народ, неуміручы народ.

У тым, што сёння ім беларуса вядома свету, ёсць заслуга і Рыгора Раманавіча Шырмы — аднаго з найбольшых і таленавіцейшых дзеячоў нашага нацыянальнага мастацтва. Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла БССР, створаная і вышываная Рыгорам Раманавічам, — гэта высокамастацкі калектыў, які не мае патрэбы ў атэстацыях. Папулярнасць яго даўня і за служэнне. Выступленні капэлы радзіма сустракаюць ва ўсіх кутках нашай неабсяжнай Радзімы.

Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла БССР пад кіраваннем народнага артыста ССР Рыгора Раманавіча Шырмы — адзін з лепшых харавых калектываў нашай краіны. І зноў жа: яе дасягненні — дасягненні ўсёй савецкай песнянай культуры.

Беларуская літаратура і мастацтва — на ўзлёце. А наперадзе — новыя поспехі і здзяйсненні. Іх далейшы развіццё і росквіту паспрыяе, безумоўна, і ўстаўленне Дзяржаўных прэмій БССР. Прэміі будучы натхняць дзяржаўна-мастацкага фронту на новыя творчыя поспехі.

Наданне літаратурна, мастацка, кампазітару годніцы лаўрэата Дзяржаўнай прэміі БССР — гэта высвадзізна аднаго яго работ, гэта грамадскае прызнанне яго заслуг у развіццё літаратуры і мастацтва роднага народа. Але гэта і да многага абавязвае майстроў літаратуры і мастацтва — абавязвае перш за ўсё да значнасці твораў, да прэзідэнта і глыбокага адлюстравання народнага жыцця. Гэта вымагае і прынцыповай і строгай ацэнкі ўсяго зробленага нашай творчай інтэлігенцыяй.

Сёння наша газета знаёміць сваіх чытачоў з першымі лаўрэатамі Дзяржаўных прэмій БССР.

Прысуджэнне прэміі — змяняльна падзея не толькі для саміх лаўрэатаў, а і для ўсёй нашай грамадскасці. Гэта — свята Беларускага мастацтва.

Але ў дні свята мы прывычаліся гаварыць не толькі пра поспехі і дасягненні. У дні свят, калі падвядзюцца нашы здобыткі, лепш відны і нашы пралікі, і нашы ўпущэнні. Ёсць яны, на жаль, і ў рабоце беларускіх дзяржаўна-літаратурна і мастацтва. Ёсць у нас яшчэ нямыя нявырашаныя праблемы. Час ставіць перад творчай інтэлігенцыяй усё новае і новае задачы. Вырашаюцца яны, трэба шыра сказаць, не заўсёды на належным узроўні.

Галоўны канв'ер Мінскага аўтазавода, прыгажосць, паўз якую не можна прайсці абыймаваць ні фотамастар, ні мастак. Фота Я. КУБОВІЧА.

ТАКОЕ НЕ ЗАБЫВАЕЦА

Як праз сон, пацую Васіль Шахраў Шыхраў крокі за акном. — Адчыніце, — раздаўся знаёмы голас.

У хату зайшоў некалькі чалавек. Усе ўзброеныя. — Вось гэтага таварыша мы ладзім у вас. Добра? — спытаў высокі малады партызан.

Ганна Сямёнаўна адназначна коротка: — Наці траба, дык траба. — І, звартаючыся да хударыгага, а белым, як снег, тварам, незнаёма, дадала: — Заставайся, сыноч.

Партызан, куляваны, падышоў да стала. — Мясце кілчучу. Штэфана, — пачаў знаёміцца ён з гаспадарамі хаты. — Прозвішча Шарына. Я — чэх. — І, паглядзеўшы на хворую нагу, уздыкнуў: — Надводзіць яна, мяне.

— Паспрабуем лячыць, — сказаў Ганна Сямёнаўна. — Штэфана, Ганна Сямёнаўна, — імя і прозвішча партызана. — Яны добра, Хвароба ніколі не паўтаралася. І цяпер падпалкоўнік Чахаслававіч армія.

У другім п'ясе з Чахаслававіча прайшоў фота. На ім Штэфана Шарына са сваёй жонкай Юліяй Сцяпанавна і дзвюма дачкамі.

— Як мне хочацца сустрацца з вамі, дэце Ганна, — пісала Юлія Сцяпанавна. — Вы для нас самы блізкі чалавек.

Мікалай ДРОБЫШ. Лахавіцкі раён.

тацца, як хату Шахраў ануржылі эсаўду. — Дзе партызан?! — крычалі яны.

Гітлераўцы ў хаце перавярнулі ўсё, але нікога не знайшлі. А неўзабаве пасля гэтага Штэфана вярнуўся ў лес.

Скончылася вайна. Памёр Васіль Шахраў. Засталася адна Ганна Сямёнаўна па-ранейшаму жыць на хутары, што непадалёку ад вёскі Гута. Манічына нічога не ведала пра лёс Штэфана Шарына. І вось аднаго разу ў хату завітаў партызан.

— Вам, дэце Ганна, пісма. — Ад каго ж? Прачытай, калі ласка, — папросіла Ганна Сямёнаўна.

Пашталён распачаў канв'ерт з штэфелем «Міжнароднае» і пачаў чытаць: «Колькі разоў я ўспамінаў вас, колькі разоў я раскаваў аб'явы клопатах, колькі разоў я шукаў ваш згублены адрас. Нага, якую вы лячылі, служыць мне добра. Хвароба ніколі не паўтаралася. І цяпер падпалкоўнік Чахаслававіч армія.»

— Які мне хочацца сустрацца з вамі, дэце Ганна, — пісала Юлія Сцяпанавна. — Вы для нас самы блізкі чалавек.

Мікалай ДРОБЫШ. Лахавіцкі раён.

Я РАСКАЗВАЮ ПРА БЕЛАРУСЬ...

Сорак пяць год я працую ў школе, з іх амаль сорак выкладаю географію. Памятаю свой першы ўрок географіі. Я прынес на ўрок карту Беларусі. Вядзь, гэта была адна з самых першых географічных карт, выдадзеных пры Савецкай уладзе. Я цяпер памятаю — была яна надрукавана на шэрай, вельмі дрэннай паперы, нейкімі лінялымі фарбамі. Эканамічная карта рэспублікі. Буйныя прамысловыя гарады Беларусі — Гомель, Мінск, Віцебск.

Толькі што, здаецца, я раскаваў сваім вучням пра адкрыццё вялізнага саянога купала келя станцыі Астанкавічы, а тут прыйшла вестка пра гіганцкіх месацараджэніх мінеральных угнаенняў ля Старобіна, а неўзабаве пра нафту ля Славенна і Рэчыцы. А новыя гарады. Светлагорск, Наваполацк, Салігорск...

Ды што новае? — старыя! Хіба гэта той Мінск, ці той Гомель, ці той Віцебск, што былі трыццаць, дваццаць, дзесяць, год назад? Памятаю, незадоўга да пачатку Вялікай Айчыннай вайны я пабў сваё вучня на экскурсію на мінскі завод «Кастрычніцкая разваліцыя». Ён тады лічыўся адным з самых буйных у рэспубліцы.

Вядзі нас па цэхах малады інжынер. У адным месцы ён спыніўся ля невялікага станка «Вядзець, што гэта за станок? Наш, савецкі? І такі гомар гучу ў яго голасе. На заводзе гадзі стала зямжэна абсталяванне. І вось першая пастаўка — наш першы савецкі станок...

На гэтым заводзе я надаўна ўвучу быў са сваімі вучнямі. Мы даведаліся, што сава прадукцыя — складанейшыя станкі — завод адрапаў у дзесяці зарубежных краінах.

Амаль кожнае лета я бываю на Славенно, у сваёй роднай вёсцы Шалачанне. Там я нарадзіўся, там пачынаў працаваць настаўнікам. І кожны раз знаходжу там шчаслівыя перамены.

Некалі на майб радзіме на пальцах можна было пералічыць «пісьменныя людзей. Сёння тут сярэдняя школа і Палац культуры, амаль у кожнай хаце свая бібліятэчка.

Некалі, памятаю, выйдзеш у поле ў гарачую пару жніва — і перад табой сагнуцца спіны жанчын. Тагачасная прылада сялянска — плуг, каса ды серп... Сёння тут дзесяці трактары, камбайны, аўтамабілі, розных ельскіх гаспадарчых машын.

...Я падыходжу да карты майб любімай Беларусі, і сэрца маё напуняецца радасцю. Перад маім позіркам ажываюць цудоўныя краевыды роднай зямлі — палі і лясы, дарогі і сцяжынкы, па якіх двойчы прайшоў — у гады грамадзянскай і Вялікай Айчыннай вайны. Перад маім позіркам паўстаюць вятнічаныя гарады і вёскі — уся рэспубліка, да краёў напоўнена я самадзейнай працай савецкіх людзей. Усё гэта — самае дарэглае жыві сэрца. І я шчаслівы, што збўра, увайшоўшы ў класа, я змагу сказаць майб вучням, майб хлопчыкам і дзючыцкам: «Дзеці, сёння я праймаю свой расказ пра нашу Беларусь».

А сёння, калі я праходжу вуліцамі сталіцы, дык часта думаю, якая тады, дзесяць год назад, была ў мяне бедная фантазія!

П. ЧУЛІЦКІ, настаўнік географіі 27-й школы г. Мінска, заслужаны настаўнік БССР.

ЛАЎРЭАТЫ ДЗЯРЖАЎНЫХ ПРЭМІЙ БССР

Максім ТАНК ПАШКЕВІЧ Н. Е. ШЫРМА Р. Р. НЯФЕД У. І. ТУТКОВІЧ А. З. ПРАНЬКО В. А. СТОМА З. Ф. ДАВІДОВІЧ Л. М. ГАРБУК Г. М. ТАРАСАЎ В. П.

Алена Васілевіч Доля ЦЯБЕ ЗНОЙДЗЕ

РАЗДЗЕЛЫ З АПОВЕСЦІ

Прапачну чытаць «Літаратуры і мастацтва» дрывак з майб новай аповесці «Доля цюбе знойдз». Праба, яна не зусім здацца новай таму, хто чытаў «Мую Ідылію» ў трыціх нумары «Маладоці» за гэты год (асобнай кніжкай яна выйшла пад назвай «Расці, Ганька»). «Доля» будзе працягам.

І. Ленінава дзяржава

— Ну, а твае прозвішча як? — паказвае на Ганьку настаўнік. Сам ён сядзіць на табурэтцы за сталом і запісвае ўсё дзіўнае ў тоўсты шэры журнал. — Надыдо да стала і скажы нам усю «Фамілію» Гурновіч, Ганька Гурновіч. А прозвішча ў яе яма.

адправіць яе дадому. — Няма?.. Як няма? — У мяне фамілія... — А-а-а... — кажа настаўнік.

— У яе няма прозвішча! У яе фамілія-амілія! — раздаецца на ўсё клас смех нейкага хлапчука з задняй парты.

Ганька ад сораму і гора гатовая правадзіцца крозь зямлю; ва ўсіх дзіцяй ёсць прозвішча, а ў яе толькі яма.

— І няма нічога смешнага, — строга спыняе таго, хто смеецца з Ганькі, настаўнік. — Яна сказала па-раску: «Фамілія»... А па-беларуску будзе «прозвішча». Усе вы, дзеці, ведаеце? — звартаецца да класа настаўнік.

— Усе-а... — няпэўна гудзе ў адказ некалькі галасоў.

— Ну, а калі ведалі і не ўсе, дык цяпер будзеце ведаць. І ты будзеш, Ганька, ведаць, што тваё прозвішча Гурновіч?

Ганька моўчкі ківае галавой: буду ведаць... — Вось і добра.

Настаўнік аўсім не злучыцца і Ганька смялее і ўзімае на яго вочы. Ого, яна пазнала яго адразу: гэта ж ён з наамалюкай Аўдотыяй прывозіў на возе да іх у засценка пастаноўку... Але яна, вядома, не кажа пра гэта.

— А як завуць твайго бацьку? — далей пытаецца ў Ганькі настаўнік.

Ганька маўчыць зноў. — Бацьку твайго як завуць, Ганька? — паўтарае настаўнік.

— Кепска-а-а! — у адзін голас выносіць свой прысуд злы ўвесь Ганьчын клас.

Кепска. Вельмі кепска. — А вась гэта табе, Ганька, шыткі і альбом для малювання.

Буквары, заданнікі і па альбом настаўнік дае ўсім дзесяці. А вась шыткі і альбом дае з усю класа Ганьці першай.

Ганька і рада, яна і не адважваецца браць іх. За гэта ж усё, мусіць, настаўніку трэба заплаціць. А ў яе няма грошай.

— Бары, бары, Ганька, — мусіць, здагадаўшыся, што трывожыць яе, падхвачовае Ганьку настаўнік і тут жа звартаецца да класа: — Падніміце, дзеці, рукі, у каго з вас шчыра няма бацькі ці маці.

У класе паднімаецца некалькі рук. — Вам, як і Ганьцы, я таксама дам шыткі і альбомы. Дам без грошай, бо іх купіла вам школа за грошы, што прыслала дзесяцім-сротам наша дзяржава... А хто з вас, дзеці, ведае, якая наша дзяржава, як яна завецца? — пытаецца ў класа настаўнік, разнісчыць шыткі і альбомы для малювання тым вучням, у каго няма бацькоў.

Клас пераінтэнацыя, перагледзіцца, але маўчыць. Ніхто не ведае. Не ведае і Ганька. Яна ўсё яшчэ не выпускае з рук бацьчыны падараванага ёй настаўнікам... На руковых вольдаках шыткі на малаяваны Ленін. Ён у кепцы, у намізольцы (у дзядзькі Мікалая таксама ёсць такая камізэлька, толькі ў дзядзькі старая — яшчэ амерыканская), у чаравіках... Ганьці здаецца, што як бы яна і павярнула шыткі, Ленін глядзіць проста на яе, проста ёй у вочы глядзіць.

— Ніхто не ведае, дзеці? — паўтарае сваё пытанне настаўнік.

Пра дзяржаву не ведае ніхто. — А хто быў наш самы вялікі правадыр? — Правадыр Ганьчын клас ведае... Як жывы, прыжыворыўшыся ў добрай усмешцы, глядзіць ён са спіна, з партрэта ў рамцы, абітай вянком вясновай шыткі дзесяці.

— Ле-э-ні! — дружна адгукваецца настаўніку клас.

— Ленінава дзяржава! — не дае дагаварыць настаўніку, першы здагадаецца і выгуквае на ўвесь клас Жук Іван.

— Правільна, Жук Іван, — цяпер ужо хваліць і яго настаўнік. — Дзяржава наша, дзеці, таксама ленінская, савецкая дзяржава.

Ганька аглядаецца на Жука Івана: можа ён ужо не такі блыт, калі адзін з усёго класа адказаў на настаўніцкае пытанне. Яна ж не адказала...

У гэты час на калідоры раздаецца залысты голас званка. Ганька ўздрыгвае ад нечаканасці, ад неспадзеўкі: хіба ўжо скончыўся ўрок?

Урок скончыўся. Настаўнік загортае журнал. — А цяпер, дзеці, ідзеце на перапынак. Пагуляеце, пабегайце па дварэ, — дазваляе ён, — а на другім уроку мы з вамі зноў будзем вучыцца.

2. Барада дзеда Васіля

Шырокі школьны двор, абсаджаны акацыямі, здаецца Ганьцы з акна неабсяжным. І чаго толькі не вырабляюць на гэтым двары вучні!

Старэйшыя хлапчучкі ходзяць па нейкім доўгім бярэвня, растапырыўшы, як крылі, рукі і заплісчывышы вочы. Большыя дзючыны гуляюць у мячык. Малыя, гэтанія, як Ганька, лабраліся ўкруж за рукі і з піскам і смехам гуляюць у ката і мышку. Мышка — маленькая худзенькая дзючынка — Ганьчына суседка па парце, а кот — Жук Іван.

Ганька таксама хочацца на двор, хочацца гуляць у мячык і ў ката і мышку, але яна баіцца. Баіцца, што потым яна забудзіць і не знойдзе свайго класа. Анотка Корбутава і Маня Паўлава — іх настаўнік пасадзіў разам — не пачакалі Ганьку і адны пабеглі на двор. Пабеглі і Грышка Адамаў з Пецькам Бурбалкам (настаўнік сказаў, што дражніцца нядобра...). Цяпер яны, сказалі, з дзючытамі не будуць сябраваць — цяпер яны будуць сябраваць толькі з хлапцамі...

Ганька аталася ў зале адна і цяпер баіцца. Баіцца, каб не вярнуцца і не набў яе Жук Іван. Бегучы з класа, ён штурхнуў яе ў плечы і паназаў ёй язык.

І цяпер стаіць яна адна ў школьнай зале пад акном насупраць свайго класа і моўчкі назірае за тым, што адбываецца навула.

Вось прайшоў па калідоры з журналам пад пахай іх настаўнік. Ён высокі, худы, у цёмным гарнітуры з цёмным галыштукам на белай рубашцы (Ганька ўсё пастапа заўважыць). Ганька пастапа ўсё нават яго палобіць: ён такі добры і на гэтага Жука Івана накрываў (будзе ведаць, як наміскацца). І шыткі з альбомам ёй даў. І за артыста прыязнаў у іх вёску... Яна будзе яго любіць, і служыць уважліва яго заўсёды будзе, і будзе старацца добра вучыцца...

Настаўнік зварнуў у бакавы калідор, і як толькі ён схаваўся, заа зноў захадыцца залудном, Вялікая хлапчыца з чарбэртава класа, што не пайшла гуляць на вуліцу, толькі таго чакалі, каб настаўнік зшоў з воч — тут жа пачалі скідваць кучу-малу.

Вось адзін хлапчук пачынаў высокую дзючынку за доўгую светлую сава. Дзючынка выравалася і добра заехава хлапцу па шыі (Ганька пра сава ў захапленні ўсімхнулася: «Ага, так табе і трэба!» — гэта пра хлапца). Ого, каб гэта ў сябе дома, на вуліцы ці на выгане, — там яна не стала б вась гэтак абок у іх не дрыжала б... Няхай бы толькі паспрабаваў таўхнуць яе ці пайцягнуць за валасы Бурбалка (даваць мяншчы, сказаў настаўнік, надобра...). Яна б яму трэснула яшчэ лепш за гэта дзючынку... А тут, у гэтай школьнай зале, у першы дзень занятак, тут хапаюць і кідаюць у гэта кучу-малу нават і малых, хто зазавяўся... Малыя ўпартацца і галосіць на ўсю залу і Ганька стаіць пад акном і дрыжыць: а што як гэты вялікі хлапчук ранага падбегуць ды яшчэ схопіць і яе ў гэтаў іх дурную кучу-малу...

І ўсё ж яна не кратаяцца з месца. Не. Зімае пацёньку ў свай класе — схавацца на ўскіні вьладка (хопь такая дзюма мільгае ў яе ў галаве). Яна мучна застаецца тут, у зале, ад да званка.

На гэты раз ён здаецца ёй вяртавальным.

На другім уроку настаўнік чытае Ганьчынаму класу пра хлапчыка Філіпа і расказвае, што напісаў пра яго. Пра Льва Толстага, гатак сама, як і пра назву свае дзяржавы, Ганьчын клас не ведае нічога.

[Заканчыце на 4-й стар.]

Мастацтва 3 Панядзелак, 7 лістапада 1966 г.

ЧУЖИ ГОЛОС НАШ ДАЛЕКА

ПІСЬМО АНГЛІЙСКАГА ДРУГА

Англіскі паэт-перакладчык Уолтэр Мэй — даўні друг беларускіх літаратараў. Сёлета ў верасні ён быў госцем Саюза пісьменнікаў рэспублікі.

Пасля візіту сувяз паміж англійскім і беларускім паэтам стала яшчэ мацнейшай. Нядаўна Уолтэр Мэй атрымаў з Беларусі пакунак з кнігамі. Падзякаваўшы за падарунак, англійскі паэт піша: «Як я ўрадаваўся, калі срод мнства кніг убачыў кнігу Пятруся Броўкі на яго роднай мове. Мне асабліва прывабіў шэра пераказ, і я адразу ж узяўся за пераклад некаторых з іх. Гэта, акрамя Танка і Куляшова, тры беларускія паэты, кога я пераклаў на англійскую мову».

У ЗАРУБЕЖНАЙ ПРЭСЕ

З кожным годам расце цікавасць замежнай грамадскасці да Савецкай Беларусі. Здавальняючы гэту цікавасць, замежныя газеты і часопісы часцей пачалі публікаваць на сваіх старонках матэрыялы аб жыцці нашай рэспублікі.

У часопісе «Балгарска-савецкага дружба», напрыклад, апублікаваны фотаварыс «Светлагорскі корд». Бюлетэнь «Праса Савецкага Саюза» (ГДР) з нумара ў нумар публікуе

фоталаборку пад загалоўкам «Шоста аб'яднаная клінічная бальніца г. Мінска».

У галандскім часопісе «Нідэрланды — СССР» змешчаны фотаварыс аб Мінскім дзяржаўным педагагічным інстытуце замежных моў. Шмат матэрыялаў аб Беларусі публікуецца таксама на старонках газет «Вестник» (Канада), «Русский голос» (ЗША), «Ніва» (Польшча), а таксама ў часопісах «Северные соедені» (Канада), «Пшысьянь» (Польшча) і інш.

ПА ПРОСЬБЕ СЯБРОУ

У сувязі з падрыхтоўкай выставак аб Савецкай Беларусі нашым замежным сябрам зварнуліся з просьбай у Беларусіе таварыства дружба і культуры сувязі з замежнымі краінамі даслаць розныя матэрыялы.

Ужо накіраваны вліцкі партыі беларускіх суверэнаў, грамадзян, фотаварыс і літаратура ў гарады Врэмэн, Сідней і Мельбурн (Аўстралія), у штат Майсур (Індыя), таварыствам «Канада — СССР», «Квебек — СССР» у Канадзе, аддзяленню таварыства Брытанска-савецкага дружба ў горадзе Натынгем (Англія), у Камбоджу, Новую Зеландыю, Інданезію.

Сябры з далёкай Аўстраліі просіць падісць іх на беларускіх перыядычных выданнях на газеты «Літаратура і мастацтва» і «Савецкая Беларусь», часопісы «Беларусь», «Неман», «Донладз АН БССР» і «Весті АН БССР».

НОВЫЯ ПЕРАКЛАДЫ ВЕРШАЎ МАКСІМА ТАНКА

У гэтым нумары вялікую падборку вершаў Максіма Танка ў перакладзе Піта Тэмпста, Маргарэт Уайтлі, Маргарэт Готтберг і Ірыны Жалызной. У падборку ўключаны таксама новыя пераклады вершаў беларускага паэта, падрыхтаваны Уолтэрам Мэем: «Мой хлеб надзеян», «Часіце людское просте», «Я ведаў лепш» і інш. Паэтычныя старонкі адрываюцца ўступным артыкулам Ліліі Залескай і партрэтам Максіма Танка.

НУМАР, ПРЫСВЕЧАНЫ БЕЛАРУСІ

Кастрычніцкі нумар часопіса «Францыя — СССР» прысвечаны Беларусі. Спецыяльны карэспандэнт часопіса П'ер Дэлон, які прывёў нядаўна ў нашай рэспубліцы, падрыхтаваў падборку матэрыялаў пад агульным загалоўкам «Беларусь — зямля герояў і стваральнікаў».

У нумары паэтычна падрабязна звесці аб нашай рэспубліцы, аб гісторыі функцыянавання суверэнай Беларускай савецкай дзяржавы, аб геранічнай барацьбе нашага народа супраць фашызму. Апублікаваны інтэрв'ю са старэйшай Дзяржаўна-БССР П. Л. Коханавіч і старэйшай калгас «Рассвет» Кіраўскага раёна, Героем Савецкага Саюза і Героем Сацыялістычнай Працы К. П. Арлоўскім, асабіста ўражаны журналіста ад сустрэч з працоўнымі нашай рэспублікі на Беларускім аўтамабільным заводзе, Салігорскім калійным камбінаце, Мінскім радыёзаводе і ў калгасе «Рассвет».

Беларускі таварыства дружба і культуры сувязі з замежнымі краінамі накіравала ў Англію, Канаду, Аўстралію і іншыя краіны інструкцыйны нумар часопіса «Савецкай літаратура» на англійскай мове.

Нашы замежныя сябры знойдуць у гэтым нумары вялікую падборку вершаў Максіма Танка ў перакладзе Піта Тэмпста, Маргарэт Уайтлі, Маргарэт Готтберг і Ірыны Жалызной. У падборку ўключаны таксама новыя пераклады вершаў беларускага паэта, падрыхтаваны Уолтэрам Мэем: «Мой хлеб надзеян», «Часіце людское просте», «Я ведаў лепш» і інш. Паэтычныя старонкі адрываюцца ўступным артыкулам Ліліі Залескай і партрэтам Максіма Танка.

25 ПІСЕМ ЯКУБА КОЛАСА

У літаратурны музей Якуба Коласа паступіла дваццаць пяць арыгіналаў пісьем народнага паэта. Іх перадаў пісьменнік Н. А. Вагін, які некалькі жыве ў Маскве. Каля дзесяці год яна перапісвала з народнымі паэтам Коласам.

Першым пачалася зямля да Вялікай Айчыннай вайны, калі Янка Александровіч вырашыў паспрабаваць свае здольнасці ў журналістыцы і прасіла перадаць у Якуба Коласа. Народны паэт, нягледзячы на ядвіжы з дванадцятгоддзем з дня ўстаўнення ў Грузію Савецкай ўлады.

У пісьмах Якуба Коласа ёсць не толькі наштоўныя паэтычныя творы, але і шмат звестак з літаратурнага жыцця. Так, паэт паведаваў аб наведванні Янкам Купалам Кіева, дзе народнага паэта былі на святкаванні юбілею Тараса Шаўчкі, і Тбілісі ў сувязі з дванадцятгоддзем з дня ўстаўнення ў Грузію Савецкай ўлады.

У пісьмах перадаў Вялікай Айчыннай вайны шмат звестак аб жыцці, творчай і грамадскай дзейнасці Якуба Коласа ў Маскве і Ташкенце, дзе знаходзіўся народны паэт у эвакуацыі. Паэт паведаваў аб выхадзе ў Ташкенце двух зборнікаў сваіх вершаў, аб сваёй працы над артыкуламі, ападкамі, паэмамі «Суд у лесе» і «Адплата».

М. ЖЫГОЦКІ.

АНТОН БЯЛЕВІЧ

У ВЯЛІКІМ ПАХОДЗЕ

— Тры дарогі ў чыстым полі,
Тры дарогі — гаем.
На якой жа нашы долю,
Шчасце адшукаем!

Песня жалыбай і трывогай
За душу халапа,
— Есць у шчасце нам дарога! —
Сіла загукала!

Развіліў сцяг чырвоны
Над гарамі, вёскай...
— Во! Прымай, Сямён Будзёны,
Дзецюку ў войска!

Азірнуў з каня калону
Ды разгледзіў вусы,
Ды сказаў Сямён Будзёны:
— Добра, беларусы!

Далучаю дзецюку я
Да войска сілы...
Надзімаюне, Прыдзянпроў
У горы галасілі!

Напаўніўся жалыбою
Вечна пад панамі...
Гэ! Па конях! Шаблі — к бою!
Рыжы пыл клубялі!

І папылі пацёк, зацэкаў
Гром жывой лавіны.
І над яго ясны сокал —
Сцяг мае краіны.

Пікі, шаблі ў лютой злосці
Грызліся, не стылі...
У Магілгуру, у Замосці
Пачарнелі злыднёў косяці
У траве ды ў пыле.

А найкол рунее жыта,
Зеленыя ніва,
Сцяг, крывёй зарой наліты,
Нас вядзе імкліва.

Крыгаходы,
Вяснаходы,
Граюць у старонцы,
Крылы нашага паходу
Дастаюць да сонца!

«РОДНАЯ ПАЗЭІЯ»

У выдавецтве «Дзіцячая літаратура» ў Маскве нядаўна выйшла ў друку кніжка «Родная пазэія». У ёй сабраны лепшыя творы для дзяцей і юнацтва ва ўзросце 50 гадоў народнаму СССР.

Значнае месца на старонках кніжкі займае беларуская пазэія. У зборнік уключаны вершы Якуба Коласа, Яні Купалы, Арыяны Куляшова, Пятруся Броўкі, Максіма Танка.

Побач з творами ў зборніку надрукаваны кароткія біяграфіі аўтараў.

«Родная пазэія» — гэта другая кніжка выбранага паэтычнага твораў пятаў нашай краіны, напісаных для дзяцей і юнацтва. Першая выйшла ў 1962 годзе.

ДОЛЯ ЦЯБЕ ЗНОЙДЗЕ

[Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.]

Не ведае і Ганька. У яе толькі быў дзядзька, ведае яна, у якога было імя Леў (але маці і ўся радня звалі яго Леўкам). І гэта апошняе акалічэнне яе быццам набліжае да яе і гэтая барадата-агула Льва Талстога, які напісаў пра Філіпка, і паказвае яе на малюнку ў кніжцы прынесі ім настаўнік... Настаўнік кажа, што ён, гэты Леў Талстой, гэтакі ж вялікі, як Пушкін... Ганька чамусьці ў гэты момант не вельмі верыцца. Пушкіна яна добра ведае! Яна нават ведае напаміны яго «Палтаву». І маці яе ведала «Палтаву». І гэта яна навучыла Ганьку... Не, мушці, Пушкін усё такі большы... Да таго ж у яго і бароды такога якасці. І прыгожы ён — кучаравы!.. А ў гэтай Льва Талстога барада, яна ў дзеда Васіля. А хто гэта можа параўнаць дзеда Васіля з Пушкіным...

Так, слухаючы з пятага на дзесятае настаўніка, разважае сама з сабою Ганька.

І калі раптам настаўнік выклікае яе раскажа пра Філіпка, яна так бянтэжыцца, што не можа сказаць і піці слоў. Які быццам і не чула яна таго настаўнікавага чытання.

Настаўнік здаваўся Ганьцы сесці і выклікае Ганьчыну суседку. Ганьчына суседка, шустрая, з сінімі вочкамі дзятчынка, усхольваецца і, як рэпу грызе, слова ў слова пераказвае ўсё, што адбылося з Філіпкам. І яе сабакі на яго напалі, і пра яго вучнёне, і нават пра тое, якая шапка была ў Філіпка.

— Сядзі, Таня Васілёк. Маладзец. Ты ўважліва слухала наша чытанне, — хваліць Ганьчыну суседку настаўнік.

І, ні слоў не напружваючы Ганьку, ён звяртаецца да ўсяго класа. Нібыта гэта не яна адна, Ганька, не адказала, а нібыта не адказаў яму ўвесь клас.

ДАРОГА Ў СВЕТА ЧАРОЎНАГА

Свабодна, свабодна трымаеся, Волга!

Мы будавалі і вучыліся...

Першыя нотныя знакі.

Фота Ул. ПРАТАПОПАВА.

Не захаваўся ніякі афіцыйны дакументаў пры заснаванні школы імя Чайкоўскага. Але вядома, што ў наступны год ён спрычынаў прыкладна трыццаць гадоў. Юбілей супадае з п'ятдзесяцігоддзем Савецкай дзяржавы, і ад гэтайга азначае свята набывае асабліва ўрачыстае...

— Па вуліцы з вялізнай нотнай папкі ідзе маленькая дзятчынка. Ёй даводзіцца трымаць руку на паўсцягнутай, каб папка не цыгнулася па зямлі. Ідзіце смела за юнай музыканткай, яе дарога напэўна прывядзе вас да школы імя Чайкоўскага.

У даўгім калідоры школы дваіццаці асобныя ліямды дзверы. Але і тым не могуць цалкам саўладваць з музычнай — яна нясецца з усіх пакоў. Да свята рытухуюцца піяністы, баяністы, скрыпачы, дукі, струнныя. У самай вялікай зале рэпетыруюць школьны хор. А пад дзверымі ўжо сабраліся ўдзельнікі аранжыра народнага інструментару. Іх чарга рэпетыраваць.

Наротная нарада, «пцімінутка», — у кабінце дырэктара А. Кулагі. Загадчына навукальнай часткі Н. Руткоўскага, педагогаў М. Персюю і В. Ціцэна і цікавыя праграма канцэрта, які навукаўцы дадуць па тэлебачанні. Адбор — строгі і івафікаваны, таму «пцімінутка» цыгнецца даўжэй, чым звычайна...

Але вернемся да нашай юнай музыканткі. Першы клас, першы нотны... Рука няўпэўна выводзіць мудрагелістыя знакі, Калісці, відаць, пачынае так і Острах, і Рыжар, і Растворыч, і Выкладчыца А. Залеская, вядома, не думае, што юныя яго вучань — будучыя слаўтасці, але ж менавіта ў Гомельскае раённае Р. Пуст. Можа і цыпер за парты будучыя кампазітары...

У наступным класе — старэйшы. Знайчэся, гэта Вольга Коршунава, сярнячка. Паўлю ішч не вельмі паслуханны смычок, залішне напружаны руці, аднак выкладчыца Н. Арнольдава задала яна — з Вольгі музыкант будзе. Канкандатура аўчачы выкладчыца збіраецца прапанаваць для ўдзелу ў святковым канцэрце.

... Святая, святая. А быў час, калі заняткі даводзіліся спалучаць з цяжкай працай на рыштыванні. Вайна не пакідала аднаго дзёна, за днём выкладчыці і вучні прыходзілі сюды, каб адрадыць будынак. Аб гэтым успомніла выкладчыца І. Ленская. Уважліва слухаючы яе дзеці, слухае разам з імі і малады педагог А. Балабанова. Яна вучылася ў гэтай школе і вярнулася сюды, каб самай вучыць маленячкі.

Пасля заняткаў шмат працы ў членах «Клуба юных музыкантаў». Тут пад кіраўніцтвам педагогаў рытухуюць вечары, канцэртныя выступленні, выстаўкі. Хутка выйдзе новы нумар школьнага «Наведара нампазітара». Перад выпускам у свет трэба быць уважліва перачытаць на таткі...

Так праходзіць школьны дзень. Номы з іх будучыні і радаснае іх перадае ж святая. Колыні паленняў прафесіянальных і непрафесіянальных музыкантаў, якіх усе класныя дзеці дома. Па запрашэнню школы многія прыедуць на юбілей. Націмка ўвясці сабе, якое яно будзе, школьнае свята.

Д. РАДЗІНСКІ,
уласны карэспандэнт
«Літаратура і мастацтва»

ПОМНИК У ВЕСЦЫ

Сярод лясцоў і азёр, убану ад боіх магістраляў, стаіць вёска Малая Далыца. І дзесяці мілямэтраў навакол — тая ж вёска, тая ж лясцоў і азёр, усяляючы ўражываючы гэтыя мясціні Петрусь Броўкам.

У гэтым сарак першым адсюль ішлі на вайну, ішлі з кожнага дома, вярнуліся даляна не ў юмны. З калгаса «Новыя мышцы» смерцю хробаць загніла больш вясцяў, зробленых выкладчыцамі і адмысламі.

Год нараджэння — 1966. А больш дакладна — другая палавіна года. Таму ўсё яшчэ вельмі свежае ў памяці: і першы рэпетыцы, і першы канцэрт, калі ўсхваляваныя вядучы аб'явіў: «Выступіце ансамбль песні і танца чыгуначнікаў».

Урачыста адзначаліся стагоддзе Віцебскай чыгуначкі. У гэты вечар ансамбль «Зялёныя агеньчыкі» атрымаў пастаянную праніску ў сямі самадзейных творчых калектываў вобласці.

У складзе ансамбля звыш ста чалавек, пераважна маладзёў. Вялікую дапамогу маладому калектыву аказваюць народны ансамбль песні і танца «Маладосці» і яго мастакі кіраванні І. Серыкаў.

Ціпер ансамбль «Зялёныя агеньчыкі» дзейна рыхтуецца да Усесязнага фестывалю мастацкай самадзейнасці, прысвечанага 50-годдзю Савецкай ўлады.

Л. СТУДЗЕНЬ.

ПАКАЗВАЮЦЬ ВЯСКОВЫЯ УМЕЛЬЦЫ

Ва Усцінавіцкім сельсім клубе Краснапольскага раёна адбыўся перагляд работ вясковых умельцаў. На ёй было каля 80 экспанатаў. Л. Курская, Уладзімір Радзюк, мастацтвазнаўца маніраваў і маніраваў тэматычныя наведальнікі аб'явілі, зробленыя вясмадзесцігадовай Марфай Суцан...

Тры год пры рэдакцыі абласной газеты «Мінская праўда» існуе Літаратурнае аб'яднанне. Творчы пачынаючы працаваў і пастаў рэжысерам змяжачыцца ў літаратурных старонках газет.

Маладыя пісьменнікі неаднойчы выязджалі ў калгасы і саўгасы вобласці, да шахцёрск Салігорска, дзе наладжваліся літаратурныя вечары.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

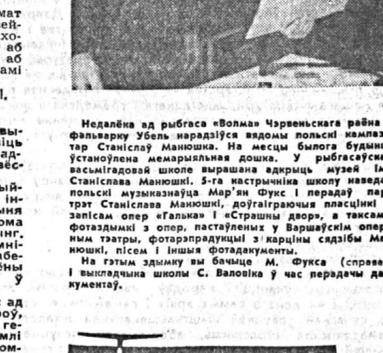
Нядаўна яны выступілі перад больш шырокай аўдыторыяй. Рэдакцыя абласной газеты падрыхтавала спецыяльную перадачу, у якой прысутнічалі Уладзімір Выкоўскага, Міхаіл Гур'янаў, Мікалай Вярыжына, Леаніда Рыжыкава, Аляксей і Яўгена Раманенкаў.

У Мінску на праспекце Леніна 4-га настрэчкіна адкрыўся новы магазін «Бунініцкая кніга». Тут ёсць аддзель мастацкай літаратуры, медыцыннай, матэматычнай, мастацтва, грамадска-палітычнай, тэхнічнай, прамсловацкай, транспарту.

Гэты магазін зроблены ў адрозненне ад іншых магазінаў.

Фота Ул. КРУКА.

ЭЛЕБАЧАННЕ

7 лістапада — Масква. Красная плошча. Вялікі парад і дэманстрацыя працоўных (М). 10-50 — Мінск. Цэнтральная плошча. Вялікі парад і дэманстрацыя працоўных (М). 14-30 — МДУ. Авіяпарк. Беларуска-польскі музыкантаў Мар'я Фукс і перадаў парту Станіслава Манюшкі, даўгага імя пачынаў з вясцяў «Літвін» і «Странны двор», таксама фоталаборку з опер, паставіўшы ў Варшаві оперныя тэатры, фотарэпартажы з карцін са здымкамі Мюшкі, пісем і іншых фоталаборку.

На гэтым зямлю вы бачыце М. Фукса (справа) і выкладчыка школы С. Валюка ў час перадачы дакументаў.

Першая праграма, 9-40 — Масква. Красная плошча. Вялікі парад і дэманстрацыя працоўных (М). 10-50 — Мінск. Цэнтральная плошча. Вялікі парад і дэманстрацыя працоўных (М). 14-30 — МДУ. Авіяпарк. Беларуска-польскі музыкантаў Мар'я Фукс і перадаў парту Станіслава Манюшкі, даўгага імя пачынаў з вясцяў «Літвін» і «Странны двор», таксама фоталаборку з опер, паставіўшы ў Варшаві оперныя тэатры, фотарэпартажы з карцін са здымкамі Мюшкі, пісем і іншых фоталаборку.

8 лістапада — Масква. Красная плошча. Вялікі парад і дэманстрацыя працоўных (М). 10-50 — Мінск. Цэнтральная плошча. Вялікі парад і дэманстрацыя працоўных (М). 14-30 — МДУ. Авіяпарк. Беларуска-польскі музыкантаў Мар'я Фукс і перадаў парту Станіслава Манюшкі, даўгага імя пачынаў з вясцяў «Літвін» і «Странны двор», таксама фоталаборку з опер, паставіўшы ў Варшаві оперныя тэатры, фотарэпартажы з карцін са здымкамі Мюшкі, пісем і іншых фоталаборку.

9 лістапада — Масква. Красная плошча. Вялікі парад і дэманстрацыя працоўных (М). 10-50 — Мінск. Цэнтральная плошча. Вялікі парад і дэманстрацыя працоўных (М). 14-30 — МДУ. Авіяпарк. Беларуска-польскі музыкантаў Мар'я Фукс і перадаў парту Станіслава Манюшкі, даўгага імя пачынаў з вясцяў «Літвін» і «Странны двор», таксама фоталаборку з опер, паставіўшы ў Варшаві оперныя тэатры, фотарэпартажы з карцін са здымкамі Мюшкі, пісем і іншых фоталаборку.

10 лістапада — Масква. Красная плошча. Вялікі парад і дэманстрацыя працоўных (М). 10-50 — Мінск. Цэнтральная плошча. Вялікі парад і дэманстрацыя працоўных (М). 14-30 — МДУ. Авіяпарк. Беларуска-польскі музыкантаў Мар'я Фукс і перадаў парту Станіслава Манюшкі, даўгага імя пачынаў з вясцяў «Літвін» і